

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ — ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1934

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» — ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

σκοπό του ὄχι μονάχα τὰ ἐπαγγελματικὰ συμφέροντα τῶν λογοτεχνῶν, μὰ τὰ συμφέροντα τῆς λογοτεχνίας στὸ σύνολό της. Τὸ σωματεῖο πρέπει νὰ ἀναλάβει ὡς ἓνα βαθμὸ τὴν καθοδήγηση τῆς στρσιᾶς τῶν ἀρχαρίων συγγραφέων, πρέπει νὰ τὴν ὀργανώσει, νὰ κατανείμει τις δυνάμεις της στὶς διάφορες δουλειές καὶ νὰ τὴ μάθει νὰ δουλεύει τὸ ὑλικό, τόσο τὸ περασμένο ὅσο καὶ τὸ τωρινό.

»...Νὰ ποῖο εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ καθήκον τῆς ἔνωσης τῶν λογοτεχνῶν. Τὸ συνέδριό μας δὲν πρέπει νὰ εἶναι μονάχα μιὰ λογοδοσία πρὸς τοὺς ἀναγνώστες, νὰ εἶναι μονάχα μιὰ παράτα τῶν χαρισμάτων μας μὰ πρέπει νὰ ἀναλάβει τὴν ὀργάνωση τῆς λογοτεχνίας, τὸ ἔργο τῆς διαπαιδαγώγησης τῶν νεαρῶν λογοτεχνῶν πάνω στὴ δουλιὰ πού ἔχει πανενωσιακὴ σημασία, στὴ δουλιὰ, γιὰ τὸ ὀλόπλευρο γνῶρισμα τῆς περασμένης καὶ τῆς τωρινῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας».

Ἡ ἀρτισύστατη «Ἐταιρία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν», ἂν ὑπάρχη καιρὸς, θὰ ἔπρεπε νὰ περιλάβῃ στὸ καταστατικὸ της καὶ τὸν «σκοπὸ» αὐτόν, πὺ νομίζουμε ὅτι ἔλειψε ἀπὸ τὸ πρόγραμμα ὄλων τῶν λογοτεχνικῶν μας «συλλόγων», «σωματείων» ἢ «ἐταιριῶν».

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Ἐνκ δοκουμέντο.

Ἀναδημοσιεύουμε ἀπὸ τὸν «Ἐπιστημολόγο» τὸ ἀκόλουθο σημεῖωμα. Τὰ σχόλια εἶναι περιττά, γιὰτί τίποτε δὲ θὰ μπορούσε νὰ δείξῃ καλύτερα τὴ νοοτροπία, τὴν ἀντίληψη, μὰ καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν τῶν «ἐπιστημολογικῶν» γλωσσαμυντόρων :

«Ἐν τῇ «Νέα Ἐστία» (τεῦχος 183, σ. 708) ὁ Γρ. Ξενοπούλος, κρίνων—τρόπος τοῦ λέγειν—τὴν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γενομένην ἔκδοσιν τοῦ «Συμποσίου» τοῦ Πλάτωνος, γράφει περὶ τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ τὰ ἑξῆς :

«Θὰ τὴν προτιμοῦσα στὴν ἴδια γλῶσσα τοῦ... Πλάτωνος, τὴ σημερινή... Ἡ σημερινὴ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος εἶναι ἐκεῖνη πὺ μεταχειρίζονται στὰ λογοτεχνήματά τους οἱ δοκιμώτεροι—καὶ στὴν ἐποχὴ του ὁ δοκιμώτερος δὲν ἦταν ὁ Πλάτων;—σύγχρονοι πεζογράφοι. Καὶ φέρνω παράδειγμα τὸν τελειότερο στυλίστα ἀπ' ὄλους, τὸν Παῦλο Νιρβάνα. Ἄν ἐγὼ ἔκανα τὴ μετάφραση τοῦ «Συμποσίου», θὰ πᾶινα γιὰ γλωσσικὸ πρότυπο τοὺς φιλοσοφικοὺς διαλόγους τοῦ Ἀσόφου. Κι' ἂν δὲν εἶχα αὐτούς, ἴσως θὰ μοῦ φτανε κι' ἡ δική μου γλῶσσα, ὅπως εἶναι διαμορφωμένη στὰ τελευταῖα μου λογοτεχνήματα. Προχτὲς ἀκόμα («Ἀθηναῖκά Νέα» 21 Ἰουλίου) ἡ Παυλίνα μου—ἄ, εἶν' ἓνα θαυμάσιο κορίτσι ἡ Παυλίνα μου καὶ σπουδάζει μάλιστα φιλολογία—ἔγραφε ἀπὸ τὸ χωριὸ της πρὸς ἓναν ἀγαπημένο της συγγραφέα : «... Ἄν θὰ σπουδάσω ποτὲ ἔξω, θὰ προτιμήσω νὰ πάω στὴ Γερμανία» κι' ἂν θὰ πάω στὴ Γερμανία, πρέπει νὰ ξέρω κάπως τὴ γλῶσσα, γιὰ νὰ μὴ χάσω πολὺν καιρὸ ὡς νὰ τὴ μάθω ἐκεῖ. Θὰ

μάθω τώρα μονάχη μου ὅσα μπορέσω, κι' ἀπ' τὸν Ὀχτώβρη, στὴν Ἀθήνα, θὰ πάρω δασκάλα. Ἔσεῖς ξέρετε γερμανικά; δὲν σᾶς ρώτησα ποτέ' ἂν ξέρετε—καλὰ ὅμως—θὰ πάρω σᾶς.» Αὐτὴ εἶναι ἡ σημερινὴ γλῶσσα καὶ τὸ σημερινὸ ὕφος τοῦ Πλάτωνος ἐδῶ σ' ἐμᾶς. Ἀκόμα παραξενεύεστε; Μὰ διαβάστε δυνατὰ τὴν παραπάνω περικοπή, δοκιμάστε ἔπειτα νὰ μεταθέσετε μόνο μιὰ λεξούλα χωρὶς νὰ καταστρέψετε ὄλη τὴν ἀρμονία τοῦ ρυθμοῦ, δοκιμάστε νὰ σβύσετε ἢ νὰ προσθέσετε κι' ἓνα μόνο νι, χωρὶς ν' ἀθετήσετε ἓνα φθολογολογικὸ νόμο τῆς νεοελληνικῆς, καὶ θὰ τὸ ἰδῆτε. Γιατί, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν καὶ τῶν ἀποστάσεων, κάνουμε κι' ἐμεῖς ἀπαράλλαχτα ὅ,τι ἔκανε στὸν καιρὸ του ὁ Πλάτων, δηλαδὴ διδασκόμαστε τὸ ἑλληνίζειν ἀπ' τοὺς πολλούς, ὅπ' τὸ λαό. Ἐέχασα ὅμως: τέτοια μικροπράγματα δὲν τὰ βλέπουν οἱ σπουδαῖοι φιλόλογοι' (μόνο ἴσως κάτι... παρακατινοὶ ἢ παρακεντέδες). Καὶ δυστυχῶς εἶν' ἐκεῖνοι πὺ ἔπρεπε νὰ τὰ βλέπουν πρῶτοι.»

Ἡ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ξενοπούλου, τὸ «Συμποσίον» καὶ ἡ Παυλίνα γειτονεύουσιν. Ὁ Ξενοπούλος, παρὰ τὴν ἐσχατογηρικὴν ἡλικίαν του, ἦτις ἐπιτρέπει παντὸς εἶδους ἀνοησίας, ὑπῆρξε συγκαταβατικώτερος ἄλλων, διότι καταδέχεται νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς τὸν Πλάτωνα καὶ νὰ ὀμιλῇ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. Ἐνῶ ὁ νεαρὸς καὶ εὐκίνητος Γ. Παπανδρέου εὐρίσκει ὅτι «τὸ παρελθὸν εἶναι μόνον ἀφετηρία ἐμπνεύσεως πρὸς ἀναγέννησιν», ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Εὐριπίδης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοφάνης, ὁ Δημοσθένης δὲν ἔπαρκοῦσι πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἔθνους, ὅπως χρησιμεύουσιν εἰς ταύτην οἱ συνεχίσαντες καὶ τελειοποιήσαντες τὴν τέχνην τοῦ λόγου καὶ δημιουργήσαντες ἀναγέννησιν διανοητικὴν : ὁ Μελάς, ὅστις ὑπερηκόντισε τοὺς τραγικούς, ὁ Χόρν, ὅστις κατεξητέλισε τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ Νιρβάνας, ὅστις ἔδειξεν εἰς τὸν Πλάτωνα πῶς γράφονται οἱ διάλογοι, ὁ Ξενοπούλος, ὅστις ἀνέστησε τὸ πλατωνικὸν ὕφος καὶ ὁ «σπουδάσας διὰ πρωθυπουργός» (ὡς ἔλεγε τῷ 1923 πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἀποτυχίας ἐν τῇ διοικήσει τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν) Παπανδρέου, τοῦ ὁποῦ οἱ πλήρεις ὑψηλῶν νοημάτων λόγοι περὶ χωρισμοῦ τῶν προσφυγικῶν συναικισμῶν καὶ διχοτομήσεως τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἔθνηκὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ ὡς πρότυπα ρητορείας ἀντὶ τοῦ κακοτέχνου καὶ ἀνουσίου Δημοσθένους. Ὁμολογουμένως χρειάζεται μεγάλη δόσις κυνικῆς ἀναιδεΐας πρὸς διατύπωσιν δημοσίαις τοιούτων γνωμῶν, ἔάν εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς γνῶμαι ὅ,τι εἶναι προῖον τῶν ἐγκεφάλων τῶν τροφίμων τῶν φρενοκομείων».

Ἀσημονημένες σελίδες τοῦ Ροῖδη.

Ἀγαπητὴ «Νέα Ἐστία»,

Ξεφυλλίζοντας παλιούς τόμους περιοδικῶν κι' ἑφημερίδων, συχνὰ μοῦ ἔτυχε νὰ συναντήσω τὸ νομια τοῦ Ροῖδη κάτω ἀπὸ ἄρθρα, μελέτες, χρονογραφήματα κλπ. πὺ δὲ συμπεριληφθῆκανε

στην ἔκδοσιν τῶν «Ἔργων» τοῦ τῆς βιβλιοθήκης Φέξη. Δὲν ἐσημείωσα, δυστυχῶς, παρὰ ἐλάχιστα, μὲν ὅμως μὲ τὴν ἐντύπωσιν πὺς ἂν συγκεντρώνονταν ὅλα, θάποτελοῦσαν ἓνα σημαντικό κι' ἀπαραίτητο συμπλήρωμα τῆς σειρᾶς τῶν «Ἀπάντων» τοῦ. Σοῦ στέλνω λοιπὸν τὸ παρακάτω σημείωμα μὲ τὴν ἐλπίδα πὺς θὰ θελήσεις νὰ τὸ δημοσιεύεις γιὰ νὰ τὸ ἔχουν ὑπ' ὄψιν τοὺς οἱ ἐνδεγόμενοι μελετητὲς ἢ ἐκδότες τοῦ ἔργου τοῦ σοῦ στέλνω ἀκόμα ὀλόκληρο τὸ περὶ Δοστογέφσκη ἄρθρο τοῦ, πὺς θὰ ξίξινε νὰ τὸ ξαναεπιπύσεις στὶς σελίδες σου γιὰ τὸ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον πὺς παρουσιάζει, γιὰτὶ εἶναι τὸ πρῶτο — ἂν δὲ γελιέμαι — πὺς γράφτηκε γιὰ τὸ συγγραφέα αὐτὸν στὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα γιὰ νὰ πρόλογισαι τὴν μετάφρασιν τοῦ «Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία» ἀπὸ τὸν Καπαδισιάντη.

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἄρθρα κλπ. τοῦ Ροΐδη πὺς δὲ συμπεριληφθῆκαν ἐστὶν ἔκδοσιν τῶν «Ἔργων» τοῦ:

- 1) Ὁ Δοστογέφσκη καὶ τὸ ἔργον τοῦ «Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία», Ἐφημερίς 13 Ἀπριλ. 1889.
- 2) Γίγαντες καὶ νάνοι (Σκαλάθυρμα), Παρνασσός, Τόμ. ΙΕ', 1892, σελ. 5—8.
- 3) Θεατρικὴ ἀνάμνησις, Ἐφημερίς 1—2 Νοεμ. 1895.
- 4) Παθογένεια, Ποικίλη Στοά 1895, σελ. 49—54.
- 5) Αἱ ἐξοχαὶ τῶν Ἀθηνῶν, Πανηγυρικὸν λεύκωμα: Ἡ Ἑλλάς κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας 1896, σελ. 308—311.
- 6) Τί τρῶγουν οἱ Ἀθηναῖοι, Πανηγυρικὸν λεύκωμα: Ἡ Ἑλλάς κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας 1896, σελ. 318—322.
- 7) Ὁ Ἀστὴρ μου, Ἀκρόπολις, 24 Δεκεμβρίου 1900.
- 8) Ὁ Διαβάτης, Ἀκρόπολις, 25 Δεκεμβρίου 1900.

Μὲ ἀγάπην
Γ. Κ. ΚΑΤΣΙΜΠΑΛΗΣ

Οἱ μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

Φίλε κ. Π. Χάρη,

Στὸ τελευταῖο φύλλον τῆς «Νέας Ἑστίας» δημοσιεύεται ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κ. Παράσχου σχετικὴ μὲ τὴν μόρφωσιν πὺς πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ μεταφραστὴς ἀρχαίων συγγραφέων.

Νομίζω πὺς ὁ κ. Παράσχος κάνει ὄχι καὶ τόσο ἐπιτυχημένη σύγκρισιν ὑποστηρίζοντας πὺς, ὅπως τὸν Μπωντλαῖρ καὶ οἰονδήποτε ἄλλο Γάλλο εἶναι σὲ θέσιν νὰ μεταφράσῃ καλύτερα ἓνας λογοτέχνης, ἔτσι μπορεῖ ν' ἀποδώσῃ καὶ τὸν Εὐριπίδην ἢ τὸν Πλάτωνα. Γιὰτὶ, ἐνῶ εἶναι δυνατόν ἓνας λογοτέχνης νὰ ξέρῃ τὰ γαλλικὰ ἐξ ἴσου καλὰ ὅπως ἓνας καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς, ἀντίθετα, τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ κατέχῃ ὡς τὸν καθηγητὴ τῆς κλασικῆς φιλολογίας. Γι' αὐτὸ, ἂν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ διαλέξουμε μεταξὺ καθηγητοῦ καὶ λογοτέχνη, θὰ ἔπρεπε νὰ προτιμούσαμε τὸν πρῶτον. Ἄν μάλιστα ὁ καθηγητὴς, πὺς θὰ καταπιάνονταν μὲ τὴν μετάφρασιν ἑνὸς ἀρχαίου κλασικοῦ, ἦταν σύγχρονος καὶ λογοτέχνης — μήπως εἶναι ἀδύνατον; — τόσο τὸ καλύτερον.

Ἐπάρχουν βέβαια καὶ λογοτέχνες ἄριστοι μεταφρασταί, εἶναι ὅμως τόσο σπάνιοι!

Φιλικώτατα
Μ. ΚΑΛΕΥΡΑΣ

**

Ἀγαπητὴ «Νέα Ἑστία»,

Στὸ «Δεκαπενθήμερον» τοῦ 1860 τεύχους ὁ κ. Κ. Παράσχος γράφει γιὰ τὶς μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Ἐνῶ ὁ κ. Τζάρτζανος ὑποστηρίζει ὅτι «ἡ ἐρμηνεία κι' ἡ ἐξήγησις κι' ἡ μετάφρασις τῶν κλασικῶν συγγραφέων δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἀποκλειστικὸ ἔργον ἰκανῶν φιλολόγων», γιὰτὶ «αὐτοὶ ἔχουν τὴν ἀπαιτούμενη ἐπιστημονικὴ μόρφωσιν καὶ γνῶσιν τῆς ἀρχαίας γλώσσας», ὁ κ. Παράσχος τὸν ἀντικρούει καὶ μὲ ἄλλα καὶ μὲ τοῦτο ἀκόμη: «Καὶ μπορεῖ ποτὲ ἓναν λογοτέχνη, ἓναν ποιητὴ, ἓνα ρήτορα, ἓναν ἱστορικὸν νὰ τὸν αἰσθανθῇ καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ καλύτερα ἓνας ἐπιστήμονος παρ' ὅ,τι ἓνας λογοτέχνης; Θὰ ἦταν σὰ νὰ λέγαμε ὅτι τὸν Μπωντλαῖρ δὲ θάπρεπε νὰ τὸν μεταφράσῃ ὁ Οὐράνης λ. χ. ἢ ὁ Τέλλος Ἀγρας, ἀλλὰ ἓνας ἄριστος καὶ ἰκανώτατος... καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς!»

Ἡ διαφορὰ εἶναι μεγάλη. Ὁ Οὐράνης ἢ ὁ Τέλλος Ἀγρας γνωρίζουν καλὰ τὴν γλῶσσαν πὺς ἔγραψε ὁ Μπωντλαῖρ, ἴσως καλύτερα κι' ἀπὸ τὸν ἄριστον καθηγητὴ τῆς Γαλλικῆς, γιὰτὶ πιθανὸν νὰ ἔζησαν καὶ στὸν τόπον πὺς μιλιέται, ἐνῶ οἱ μεταφραστὲς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πὺς ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ κ. Τζάρτζανος πολὺ λίγο γνωρίζουν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν.

Μ' ἐκτίμησιν
ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΡΟΣ

Ὁ τάφος τοῦ Καρυωτάκη.

Ἀγαπητὴ «Ν. Ἑστία»,

Σχετικῶς μὲ τὸν τάφον τοῦ Καρυωτάκη ἐστὶν Πρέβεζα, γιὰ τὸν ὅποιον ὁ κ. Ἀρχουμάνης ἔγραψε πὺς βρίσκειται σὲ κακὴ κατάστασιν, σὰς πληροφορῶ πὺς εἶναι δυὸ χρόνια τώρα πὺς δὲν ὑπάρχει, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πὺς ἡ οἰκογένεια τοῦ Καρυωτάκη ἔφερε τὰ ὀστᾶ τοῦ στὸ ἐδῶ νεκροταφεῖον.

Μὲ ἀγάπην
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

Ἡ φυλάκισιν τοῦ Χοῖδᾶ.

Φίλη «Νέα Ἑστία»,

Ὁ Ρόκος Χοῖδᾶς δὲν κλείστηκε στὰ φοβερὰ μπουντρούμια τῶν φυλακῶν τῆς Χαλκίδας, ὅπως μᾶς λέει ὁ κ. Ἀρ. Πρόκος στὸ ἄρθρον τοῦ «Ἡ δίκη τοῦ Ραμπαγᾶ», ἀλλὰ ἔκανε τὴν ποινὴν τοῦ στὸ κατάστημα τῆς Χωροφυλακῆς. Τὰ βράδια, μάλιστα, μεταμφιεσμένος κάπως, — φοροῦσε ἓνα τούρκικο φέσι, — πήγαινε καὶ περνοῦσε τὴν ὥραν τοῦ, μὲ τὴν ἀνοχὴν τῆς ἀρχῆς πάντοτε, στὰ διάφορα συγγενικά του σπίτια, γιὰτὶ ἡ πρώτη του